

Nr 154. Motion av Elvira Caselunghe och Kristin Lilieqvist (båda MP) om ökad andel matproducerande och ätbara växter
KSN-2012-1134

Kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att besvara motionen i enlighet med föredragningen i ärendet.

Maria Gardfjell, Frida Johnsson (båda MP) och Ilona Sztamari Waldau (V) reserverar sig till förmån för bifall till motionen.

Uppsala den 22 maj 2013
På kommunstyrelsen vägnar

Fredrik Ahlstedt/Per Davidsson

I avgörandet deltagande: Fredrik Ahlstedt, Cecilia Forss, Liv Hahne, Magnus Åkerman (alla M), Mohamad Hassan, Cecilia Hamenius (båda FP), Karin Ericsson (C), Ebba Busch (KD), Marlene Burwick, Erik Pelling, Ulrik Wärnsberg, Hilde Klasson (alla S), Maria Gardfjell, Frida Johnsson (båda MP) och Ilona Sztamari Waldau (V).

Dessutom närvarande: Mats Gyllander, Christopher Lagerqvist, Simone Falk (alla M), Peter Nordgren (FP), Irene Zetterberg, Milischia Rezai (båda S) och Rickard Malmström (MP).

Ärendet

Elvira Caselunghe och Kristin Lilieqvist (båda MP) har i motion väckt den 29 oktober 2012 yrkat att kommunfullmäktige ger gatu- och samhällsmiljönämnden i uppdrag att anta en strategi för hur andelen växter som producerar ätbar föda ska öka på all mark i Uppsala, både i centrum och i omgivande stadsdelar. *Ärendets bilaga 1.*

Remissbehandling

Motionen har remitterats till gatu- och samhällsmiljönämnden (GSN). *Ärendets bilaga 2.*

GSN anför att Uppsala är idag den kommun i Sverige som har flest antal odlingslotter per invånare. Flera initiativ har tagit under åren. En inspirationsguide för stadsodling håller på att utarbetas.

Det finns ett stort antal bärbuskar, äppel- och päronträd, hasselbuskar m m spridda i stadens parker. Frukten tas dock sällan om hand av människor utan blir liggande som fallfrukt. Nämnden anser att de växter som producerar ätbara frukter, bär och nötter redan finns och nyplanteras i en väl avvägd omfattning och att det därför inte finns behov av någon specifik strategi för hur andelen växter som producerar ätbar föda ska öka på all mark i Uppsala.

(MP) och (V) har anmält *reservation*.

Föredragning

Växter som producerar ätbar föda är en av flera olika ekosystemtjänster som naturen ger oss medborgare. I staden har vi träd som svalkar och ger skugga samt mark som ger oss mat, filtrerar vatten och minskar risk för översvämningar. Att tillvarata och utveckla potentialen i dessa tjänster är en strategisk fråga för kommunen. Det handlar om att ge förutsättningar för en högre självförsörjningsgrad, en mer naturlig och giftfri odling, en anpassning till klimatförändringar och att utveckla stadens attraktivitet.

Kommunfullmäktige beslutade 24 september 2012 att ge GSN i uppdrag att 1) se över regelsystemet för lokal odling på kommunal mark i Uppsala för att kunna möta framtidens olika behov av stadsodling samt 2) att se över de utpekade områdena för odling i översiktsplanen i syfte att utreda om de är tillräckliga för att utveckla stadsodlingen i Uppsala. Dessutom tas just nu en stadsodlingsguide fram.

Att utveckla kunskapen kring och synliggöra lokala ekosystemtjänster är en viktig fråga i det hållbara samhälle som Uppsala kommun vill och ska vara. Kommunstyrelsen (KS) har därför i direktiven till aktualiseringsprövningen av översiktsplanen lagt in en undersökande studie kring de lokala ekosystemtjänsterna. I denna bör ekosystemtjänster i form av växter som producerar föda ingå. Därmed krävs inget särskilt uppdrag med anledning av motionen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut

2012-02-30

KSN-2012-01134

51 1

Motion till Uppsala kommunfullmäktige

Ökad andel matproducerande och ätbara växter

Det finns ett ökande intresse för odling och närproducerade livsmedel bland uppsalaborna. Detta är del av en större trend som talar för en större integration av det urbana och de livsmedelsproducerande system som staden är beroende av. I vårt växande Uppsala behöver vi kombinera allt fler av invånarnas olika behov och intressen på de befintliga ytor. Detta gäller även grönytor och parkmark. En hållbar förtätning innebär att ge plats för fler värden inom befintliga grönytor. Den urbana grönskan finns på flera olika nivåer, alltifrån större skogsområden i utkanten, till urnor och balkonggrönska. Grönskan behöver förtätas på alla dessa nivåer för att försörja en växande stad.

Växtlighet som producerar frukt, bär och grönsaker ger fler värden åt grönskan. Tänk om Slottsbackens buskage bestod av hallon och vinbär, om Stadsträdgårdens flänörer kunde plocka körsbär och päron, och besökarna vid resecentrum kunde äta örter och nötter i väntan på bussen. Det skulle inte bara innebära tillfällen för gratis, nyttiga mellanmål till alla som vill, utan också en visuell och positiv symbol för ett hållbart Uppsala. Även utanför stadskärnan, runt skolor, förskolor och bostadsområden, finns stora värden med att byta ut buskage mot bärbuskar och att låta träden som planteras vara av fruktproducerande sort. Många barn som bor i lägenheter och saknar egen trädgård har inte möjlighet att uppleva hur det är att plocka bär direkt från busken och stoppa i munnen, att se hur morötter växer eller klättra i träd och plocka körsbär eller äpplen. Det är upplevelser som måste göras tillgängliga för fler.

Stadsodling kan vara ett nytt sätt för fler att komma nära naturen.

Växtlighet som producerar mat har också estetiska och kulturhistoriska värden. Blommande fruktträd ger glädje både vår och höst. Genom att välja växter som producerar något ätbart när vi planterar nytt i kommunens grönytor, kan vi successivt påbörja en bättre integrering av det urbana systemet och stadens behov av livsmedelsförsörjning. Inom en snar framtid kommer vi att behöva se över vår livsmedelsförsörjning eftersom de globala kriserna vad gäller klimat och ekonomi kommer att leda till beroende av mer lokala system. Av livsmedelsförsörjningsskal behöver Uppsala kommun arbeta strategiskt för att skapa bättre förutsättningar för lokal produktion av livsmedel i stor och liten skala. Detta bör genomsyra framtida översiktsplaner och stadsplanering. En åtgärd i denna riktning är att redan nu anta en strategi för hur andelen växter som producerar föda ska öka på all mark i Uppsala, både i centrum och i omgivande stadsdelar.

Denna strategi ska ha inriktningen att matproducerande växter ska föredras vid all nyplantering samt även omfatta hur icke-ätliga växter utan större biologiska eller kulturella värden på sikt ska bytas ut mot växter som kan ätas.

Vi yrkar på att kommunfullmäktige beslutar

Att uppdra till gatu- och samhällsmiljönämnden att anta en strategi för hur andelen växter som producerar ätbar föda ska öka på all mark i Uppsala, både i centrum och i omgivande stadsdelar.

Elvira Caselunghe

Elvira Caselunghe (MP)

Kristin Lilieqvist

Kristin Lilieqvist (MP)

BILAGA 2

GATU- OCH SAMHÄLLSMILJÖNÄMNDEN

Handläggare
Espmark Helena

Datum
2013-01-29

Diarienummer
GSN-2012-0994

2013-01-29

2013-02-14

KSN-2012-1134
57 3

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion av Elvira Caselunghe och Kristina Lilieqvist (båda MP) om ökad andel matproducerande och ätbara växter; KSN-2012-1134

Sammanfattning

Frukt och bär som växer på allmän plats får plockas av alla och det finns ett stort antal äppelträd, päronträd, bärbuskar, hasselbuskar mm spridda i stadens parker. Tyvärr tas frukten sällan omhand utan blir liggande som fallfrukt. Nyplantering förekommer inom projekt där det bedöms lämpligt.

Gatu- och samhällsmiljönämnden anser att växter som producerar ätbara frukter, bär och nötter redan finns och nyplanteras i en väl avvägd omfattning och att det därför inte finns behov av någon specifik strategi för hur andelen växter som producerar ätbar föda ska öka på all mark i Uppsala.

Ärendet

Elvira Caselunghe och Kristin Lilieqvist (båda MP) skriver i motionen att det finns ett ökande intresse för stadsodling och närproducerade livsmedel bland uppsalaborna. De skriver att möjligheten att uppleva hur det är att se bär, frukt och grönsaker växa, plocka dem och stoppa dem i munnen måste göras tillgänglig för flera samt att stadsodling kan vara ett nytt sätt att komma nära naturen. Vidare skriver de att Uppsala kommun av livsmedelsförsörjningsskäl behöver arbeta strategiskt för att skapa bättre förutsättningar för lokal produktion av livsmedel i stor och liten skala.

Motionärerna yrkar på att gatu- och samhällsmiljönämnden ges ett uppdrag att anta en strategi för hur andelen växter som producerar föda ska öka på all mark i Uppsala, både i centrum och i omgivande stadsdelar.

Uppsala är idag den kommun i Sverige som har flest antal odlingslotter per invånare. Fullmäktige antog 2005 ett förslag till ytterligare koloniområden. Även nya initiativ som Matparken med sin kollektivodling där förskolebarn, pensionärer m.fl. inbjudas att medverka, har bejakats av kommunen. På Studentstadens mark har Flogsta food etablerat sig. De arbetar

för att människor i området ska få tillgång till odlingsbar mark, redskap och ett socialt nätverk. Odlande på bostadsgårdar förekommer i olika skalor och är något som bör och kan uppmuntras, det gäller även skolgårdar och förskolegårdar. Storskalig livsmedelsproduktion bedrivs i närområdet på kommunens åkermark av de lantbrukare som arrenderar marken.

Det ökande intresset för stadsodling och närproducerade livsmedel bland uppsalaborna har uppmärksamats och för närvarande pågår arbete med att ta fram en inspirationsguide för stadsodling inom ett samarbetsprojekt mellan KKL och KSU. Den är tänkt att inspirera till odlande och underlätta för odlingsintresserade uppsalabor som vill komma igång. Lansering av guiden planeras i maj 2013.

När det gäller det pedagogiska sammanhanget och möjligheten att förstå varifrån maten kommer bör även 4H-gårdarna framhållas. 4H har funnits i Uppsala sedan 1970-talet med en gård i Gränby och en i Årsta. 4H gårdar fokuserar på djurhållning och odling riktat mot barn och unga, de ska efterlikna en svensk bordgård med självhushåll och djur av gamla svenska lantraser.

Frukt och bär som växer på allmän plats får plockas och njutas av alla. Det finns ett stort antal äppelträd, päronträd, bärbuskar, hasselbuskar mm spridda i stadens parker och vid resecentrum har ett valnötsträd planterats som på sikt kan bära nötter.

Parkernas frukt, nötter och bär äts av fåglar och andra djur men kanske inte lika ofta av människor. Tyvärr tas äpplen och päron sällan omhand utan blir liggande som fallfrukt som städas bort av skötselentreprenören. Om detta beror på bristande kunskap om att det är tillåtet att plocka eller på bristande intresse är svårt att veta. Information finns att hämta på Uppsala.se och intresserade kan hitta platser att plocka på via till exempel Fruktkartan.se - en webbtjänst där den som vill kan markera på en interaktiv karta var och vilken sorts frukt som finns att plocka. Fruktförmedlingen är en grupp på Facebook, en rikstäckande internetbaserad anslagstavla där medlemmarna kan annonsera ut sitt överflöd av frukt länsvis. De som är intresserade anmäler via mejl att de vill komma och plocka.

Nyplantering av fruktträd, bärbuskar och kryddväxter förekommer i parker i samband med upprustningsprojekt, där jordmån, ljusförhållanden och platsens karaktär är lämplig. Det finns även ett rikt utbud av andra växter som alla bidrar till att skapa variation, skönhet och biologisk mångfald i parker. Med en ensidig växtanvändning följer risk för sjukdomsspridning och att stora bestånd slås ut under kort tid.

Med stöd i ovanstående anser gatu- och samhällsmiljönämnden att växter som producerar ätbara frukter, bär och nötter redan finns och nyplanteras i en väl avvägd omfattning och att det därför inte finns behov av någon specifik strategi för hur andelen växter som producerar ätbar föda ska öka på all mark i Uppsala.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Stefan Hanna
Ordförande

Inger Tjäder
Sekreterare

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2013-01-29

§ 6
**Yttrande över motion av Elvira Caselunghe och Kristin Lilieqvist (båda MP) om
ökad andel matproducerande och ätbara växter
GSN-2012-0994**
Beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar

att anta upprättat förslag till yttrande och överlämna detsamma till kommunstyrelsen.

Reservation

Johan Lundqvist (MP) och Lennart Söderberg (V) anmäler reservation till förmån för intentionerna i motionen.

Sammanfattning

Frukt och bär som växer på allmän plats får plockas av alla och det finns ett stort antal äppelträd, päronträd, bärbuskar, hasselbuskar mm spridda i stadens parker. Tyvärr tas frukten sällan omhand utan blir liggande som fallfrukt. Nyplantering förekommer inom projekt där det bedöms lämpligt. Gatu- och samhällsmiljönämnden anser att växter som producerar ätbara frukter, bär och nötter redan finns och nyplanteras i en väl avvägd omfattning och att det därför inte finns behov av någon specifik strategi för hur andelen växter som producerar ätbar föda ska öka på all mark i Uppsala.

Yrkande

Johan Lundqvist (MP): Bifall till intentionerna i motionen.

Stefan Hanna (C): Bifall till upprättat förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer yrkandena under proposition och finner att nämnden beslutar anta Stefan Hannas yrkande.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens remiss av den 8 november 2012.

Kontorets skrivelse av den 8 januari 2013.

Arbetsutskottet har utan eget yttrande överlämnat ärendet till nämnden.

Expedieras till

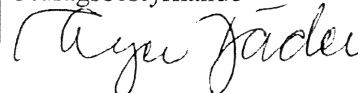
Akten

Kommunstyrelsen

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2013-01-29

Plats och tid: Bergius, Stationsgatan 12, klockan 18:00-20:15

Ledamöter: Stefan Hanna (C), ordförande
Johan Lundqvist (MP), 2:e vice ordf.
Christian Sonnenstein (M)
Henrik Ottosson (FP)
Ian Engblom (KD), ej § 9
Patrik Hedlund (S)
Lennart Söderberg (V)

Ersättare: Jessica Nettelblad (FP) tjug
Harald Klomp (KD) tjug, ej § 9
Göran Svandfeldt (S) tjug
Polat Akgül (S) tjug
Erika Karlénus (MP), tjug § 9

Tjänstemän: Bengt Andrén
Tom Karlsson
Lena Lantz
Patric Andersson
Barbro Rinander
Margareta Svenningsson
Åsa Hedin
Ingrid Lembke von Schéele

Jan-Olof Hasselborn
Inger Tjäder, sekreterare

Utses att justera: Lennart Söderberg (V) Paragrafer: 1 - 17

Justerings
plats och tid:

Kontoret för samhällsutveckling, 11 februari 2013

Underskrifter:

Stefan Hanna, ordförande

Lennart Söderberg, justerare

Inger Tjäder, sekreterare

ANSLAG/BEVIS Protokoll är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ: Gatu- och samhällsmiljönämnden

Datum: 29 januari 2013

Datum för
anslags uppsättande: 13 februari 2013

Sista dag för överklagande: 7 mars 2013

Datum för anslags nedtagande: 6 mars 2013

Förvaringsplats
för protokollet: Kontoret för samhällsutveckling, Stationsgatan 12

Underskrift:

Inger Tjäder, kontoret för samhällsutveckling

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande